

- піднімання ніг в висі до торкання за головою, раз;
- виворотність, бали;
- стрибок в довжину з місця, см.

6. У юних гімнастів 9 років найбільш інформативними є такі тести:

- піднімання ніг у висі до торкання за головою, раз;
- згинання і розгинання рук у висі, раз;
- нахил вперед сидячи ноги нарізно, бали;
- піднімання прямої ноги в сторону, вперед, назад, бали;
- згинання і розгинання рук в упорі, раз;
- кут в упорі, сек;
- згинання і розгинання рук в упорі (3 р) на швидкість, сек.

Література

1. Андрианов Н.Е., Качаев В.И., Чунихин С.Г. Основные аспекты отбора и контроль за подготовленностью юных гимнастов. Методические рекомендации. — М., 1990. — 40 с.
2. Бальсевич В.К. Методические принципы исследования по проблеме отбора и спортивной ориентации // Теория и практика физической культуры. — 1980. — № 1. — С. 21.
3. Бриль М.С. Отбор в спортивных играх. — М: Физкультура и спорт, 1980. — 128 с.
4. Бриль М.С., Филлин В.П. Перспективы совершенствования системы отбора юных спортсменов // Теория и практика физической культуры. — 1982. — № 8. — С. 30.
5. Булгакова Н.Ж. Отбор и подготовка юных пловцов. — М: Физкультура и спорт. 1986. — 191 с.

6. Волков В.М. Актуальные вопросы биологии спортивного отбора // Теория и практика физической культуры. — 1974. — № 3. — С.12.
7. Волков В.М., Филлин В.П. Спортивный отбор. — М: Физкультура и спорт, 1983. — 176 с.
8. Грошенко С.С., Ляссотович С.И. О прогнозе перспективных спортсменов по морфо-функциональным показателям // Теория и практика физической культуры. — 1972. — № 9. — С. 39.
9. Гужаловский А.А. Темпы роста физических способностей, как критерии отбора юных спортсменов // Теория и практика физической культуры. — 1979. — № 9. — С. 28.
10. Запорожанов В.А. Методика оценки перспективности спортсмена в условиях центра отбора // Теория и практика физической культуры. — 1990. — № 4. — С. 27.
11. Родин У.Ю. Влияние антропометрических параметров на успешность обучения спортивной гимнастике // Теория и практика физической культуры. — 1973. — № 3. — С. 50.
12. Спортивная метрология: Учебник для инст-тов ФК / Под редакцией В.М. Зацюрского. — М: Физкультура и спорт, 1982. — 256 с.
13. Филлин В.П. Теория и методика юношеского спорта: Учеб. пособие для инст-тов ФК. — М: Физкультура и спорт, 1987. — 128 с.
14. Филлин В.П., Фомин Н.А. Основы юношеского спорта — М: Физкультура и спорт, 1980. — 256 с.
15. Фомин Н.А., Вавилов Ю.Н. Физиологические основы двигательной активности. — М: Физкультура и спорт, 1991 — 224 с.
16. Худoley О.Н. Шлемин А.М. Методика подготовки юных гимнастов: Учебное пособие для студентов факультета физ.воспитания пед.инст-тов. — Харьков: ХГПИ, 1988. — 122 с.
17. Юный гимнаст / Под редакцией Шлемина А.М. — М: Физкультура и спорт, 1973. — 376 с.

СПІВВІДНОШЕННЯ ЗАГАЛЬНОЇ І СПЕЦІАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ В РІЧНОМУ ЦИКЛІ ТРЕНУВАННЯ ЛИЖНИКІВ-ГОНЩИКІВ

О. Ажиппо, О. Черкашина

Харківський державний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Ріст спортивних досягнень у лижних гонках обумовлюється удосконалюванням системи підготовки. Аналіз науково-методичної літератури свідчить про те, що переважна більшість робіт присвячена підготовці спортсменів високої кваліфікації [1–7].

Однак повноцінне поповнення збірні команди можуть дістати з масового спорту тільки в тому випадку, якщо буде розроблена науково обґрунтована методика тренувального процесу для лижників молодших розрядів, а не буде механічно переноситися методика підготовки спортсменів високої кваліфікації на цю категорію спортсменів. Таким чином, дана проблема представляється актуальною і своєчасною.

Виходячи з вищевикладеного нами була визначена мета нашого дослідження, яка полягала в обґрунтуванні методики цілорічного тренування лижників-гонщиків молодших розрядів при

раціональному співвідношенні засобів загальної і спеціальної фізичної підготовки.

Планування обсягів навантаження у підготовчому періоді в I експериментальній групі, було спрямовано на розвиток загальної і силової витривалості. В II експериментальній групі засоби і методи тренування були спрямовані на розвиток спеціальної витривалості. Контрольна група виконувала обсяги навантаження, що прийняті в практиці. Поряд з цим нами контролювалося співвідношення засобів ЗФП і СФП лижників кожної групи.

В таблицях (1, 2, 3) наведені об'єми навантаження, які виконувалися в річному циклі тренування у лижників-гонщиків молодших розрядів.

На протязі підготовчого і змагального періодів підготовки всі лижники-гонщики використовували різні відсоткові співвідношення загальної і спеціальної підготовки. Результати роботи, яка

Таблиця 1

Об'єми навантаження, які виконувалися в річному циклі тренування лижників-гонщиків молодших розрядів (I дослідницька група).

Етапи тренування	Середня швидкість в м/с	Підготовчий період			Загальний об'єм	Змагальний період	Загальний об'єм за рік							
		Весняно-літній	Літньо-осінній	Осінньо-зимовий										
Засоби підготовки	—	—	—	—	—	—	—							
								сильно	175	154	52	381	—	381
								середньо	359	218	94	671	68	739
Біг, км	4,40	—	—	—	—	—	—							
								повільно	257	182	53	492	109	601
Ходьба, км	2,10	—	—	—	—	—	—							
Вправи на силову витривалість, год. (тренажер)	—	—	—	—	—	—	—							
								середньо	136	95	32	263	57	320
Імітація Пп/2ш ходу в підйом, км	2,60	—	—	—	—	—	—							
								сильно	44	52	27	123	42	165
Пересування на лижоролерах, км	2,18	—	—	—	—	—	—							
								середньо	51	104	—	155	—	155
Пересування на лижоролерах, км	3,70	—	—	—	—	—	—							
								середньо	68	137	—	205	—	205
Пересування на лижах, км	4,20	—	—	—	—	—	—							
								сильно	180	358	—	538	—	538
Загальний об'єм, год.	—	—	—	—	—	—	—							
								середньо	—	—	124	124	583	707
Загальний об'єм в циклічних засобах, год.	—	—	—	—	—	—	—							
								повільно	—	—	343	343	478	821
Співвідношення ЗФП і СФП, %	—	—	—	—	—	—	—							
								сильно	150	157	112	419	136	555
Обсяг швидкісної роботи в циклічних засобах, %	—	—	—	—	—	—	—							
								середньо	1226	1248	1014	3488	1479	4967
Співвідношення ЗФП і СФП, %	—	—	—	—	—	—	—							
								повільно	77/23	52/48	27/73	—	25/75	—
Обсяг швидкісної роботи в циклічних засобах, %	—	—	—	—	—	—	—							
								сильно	18	25	14	—	30	—

Таблиця 2

Об'єми навантаження, які виконувалися в річному циклі тренування у лижників-гонщиків молодших розрядів (II дослідницька група).

Засоби підготовки	Етапи тренування	Середня швидкість в м/с	Підготовчий період			Загальний об'єм	Змагальний період	Загальний об'єм за рік
			Весняно-літній	Літньо-осінній	Осінньо-зимовий			
Біг, км	сильно	4,40	174	174	32	380	—	380
	середньо	3,68	252	106	53	411	53	464
	повільно	2,97	214	86	21	321	107	428
Ходьба, км	середньо	2,10	144	83	38	265	45	310
	Вправи на силову витривалість, год. (тренажер)	—	42	49	24	115	16	131
Імітація Пп/2ш ходу в підйом, км	сильно	2,60	56	159	—	215	—	215
	середньо	2,18	78	173	—	251	—	251
Пересування на лижоролерах, км	середньо	3,70	333	466	—	799	—	799
	сильно	4,20	—	—	166	166	605	771
Пересування на лижах, км	середньо	3,52	—	—	456	456	456	912
	повільно	2,83	—	—	245	245	173	418
Загальний об'єм, год.	—	—	152	161	108	421	129	550
Загальний об'єм в циклічних засобах, год.	—	—	1251	1247	1011	3509	1439	4948
Співвідношення ЗФП і СФП, %	—	—	67/33	43/57	25/75	—	20/80	—
Обсяг швидкісної роботи в циклічних засобах, %	—	—	15	25	15	—	35	—

Таблиця 3

Об'єми навантаження, які виконувалися в річному циклі тренування у лижників-гонщиків молодших розрядів (III контрольна група).

Засоби підготовки	Етапи тренування	Середня швидкість в м/с	Підготовчий період			Загальний об'єм	Змагальний період	Загальний об'єм за рік
			Весняно-літній	Літньо-осінній	Осінь-зимовий			
Біг, км	сильно	4,40	211	162	28	401	—	401
	середньо	3,68	425	179	64	668	62	730
	повільно	2,97	203	181	46	430	125	555
Ходьба, км	середньо	2,10	136	123	52	311	53	364
	Вправи на силову витривалість, год. (тренажер)	—	37	48	36	121	27	148
Імітація Пп/2ш ходу в підйом, км	сильно	2,60	47	118	—	165	—	165
	середньо	2,18	56	143	—	199	—	199
Пересування на лижоролерах, км	середньо	3,70	120	379	—	499	—	499
	сильно	4,20	—	—	138	138	547	685
Пересування на лижах, км	середньо	3,52	—	—	427	427	421	848
	повільно	2,83	—	—	282	282	210	492
Загальний об'єм, год.	—	—	134	159	121	414	132	546
Загальний об'єм в циклічних засобах, год.	—	—	1198	1285	1037	3520	1418	4938
Співвідношення ЗФП і СФП, %	—	—	82/18	61/39	35/65	—	28/72	—
Обсяг швидкісної роботи в циклічних засобах, %	—	—	11	17	15	—	28	—

була пророблена, перевірялися за допомогою педагогічних тестів, які в свою чергу характеризували всі сторони підготовки, тобто рівень розвитку загальної і спеціальної фізичної підготовки лижників-гонщиків. Треба лише зазначити, що спортсмени II експериментальної групи на відміну від I експериментальної і контрольної груп, мали більш високі показники з акцентом на спеціальну фізичну підготовку, зокрема імітації поперемінного двокрокового ходу, лижоролерів і роботі з гумовим амортизатором. Тобто ті засоби підготовки, які більшої міри відображають параметри поперемінного двокрокового лижного ходу.

Контрольною ж перевіркою правильності використання різного співвідношення ЗФП і СФП була попередня гонка на лижах вільним стилем пересування на 10000 метрів (табл. 4). Середній результат у II групі дорівнює 37 хв. 52 с, що відповідно на 14 с, і 39 с, краще, ніж у гонщиків I і III групи.

Поліпшення функціональної підготовки в лижників-гонщиків II експериментальної групи підтверджує правильність запропонованої методики тренування.

У змагальному періоді тренування характерно для лижників подальше збільшення обсягів пересування на лижах. СФП склала в I експериментальній групі — 76%, у II — 80% і контрольній — 70%. Загальний обсяг у циклічних засобах у гонщиків трьох груп був приблизно однаковим (дані табл. 1, 2, 3).

Загальний рівень розвитку фізичних якостей у всіх гонщиків вище в порівнянні з попереднім етапом тренування. Результати в лижній гонці на дистанції 10000 метрів, класичним стилем, покращилися в I експериментальній групі на 29 с, у II групі на 65 с, і контрольної — на 8 с.

Продовжуючи тренування в зимовому (змагальному) періоді і дотримуючи точного співвідношення ЗФП і СФП, а також первісну спрямованість груп, нами були отримані наступні дані в підсумкових змаганнях сезону (дані табл. 4).

Рівень спеціальної витривалості був кращим у гонщиків II групи. На проходження дистанції 10000 метрів, вони витрачали в середньому 36 хв., 47 с, лижники I — групи 37 хв., 37 с, контрольної — 38 хв., 23 с., відповідно.

За річний цикл тренування функціональні можливості зросли у всіх спортсменів і в більшій мірі в лижників II експериментальної групи, так як вони приділяли більше часу саме спеціальній фізичній підготовці.

На перевірку вірності нашої пропозиції по оптимальному використанню засобів ЗФП і СФП нами був проведений кореляційний аналіз, рівня розвитку фізичних якостей з результатами підсумкових змагань сезону (табл. 5—10), який вказує на більш високий зв'язок у лижників II експериментальної групи, на всіх періодах тре-

нування, особливо до спеціальних засобів підготовки.

Так у весняно-літньому і літньо-осінньому періодах найбільший взаємозв'язок з результатами підсумкових змагань у II експериментальної групи мають наступні показники: силова витривалість (тренажер $r=0,795; 0,829$), спеціальна витривалість (імітація П/п 2-го ходу $r= 0,748; 0,893$) і швидкісно-силова витривалість (10000 метрів лижоролери $r=0,829; 0,907$). У спортсменів же I і III груп результати кореляційного зв'язку також є достовірними, однак, їх значення нижче, ніж у спортсменів II експериментальної групи. Варто помітити, що в спортсменів I і III груп показники загальної і силової витривалості, особливо в засобах ЗФП незначно перевершують дані кореляційного зв'язку спортсменів II експериментальної групи.

На осінньо-зимовому етапі тренування, здійснювалося вивчення впливу рівня розвитку фізичних якостей і функціональної підготовки спортсменів на результати змагань. На результати лижної гонки 10000 метрів в експериментальних групах (I і II) істотний вплив надає: розвиток спеціальної витривалості (імітація П/п 2-го ходу $r=0,718; 0,913$), швидкісно-силова витривалість (10 км лижоролери $r=0,889; 0,967$), силова витривалість (тренажер $r=0,780; 0,865$), а також розвиток загальної витривалості і незначна доля швидкісних і швидкісно-силових якостей. У змагальному періоді тренування зберігається та ж сама тенденція впливу розвитку фізичних якостей і функціональних систем на результати лижної гонки на 10000 метрів.

У підсумку виявлено позитивний взаємозв'язок між результатами гонки на 10000 метрів на лижах, з показниками гонки на лижоролерах, імітації поперемінного двокрокового ходу, роботі на тренажері, а також бігу на 3000 метрів. Причому більш міцний зв'язок спостерігається в II експериментальній групі, завдяки використанню в тренувальному процесі більшої кількості спеціальних засобів підготовки.

Таким чином, незважаючи на те, що загальні обсяги виконаного навантаження, а також обсяги швидкісної роботи в циклічних засобах у всіх групах були приблизно однаковими, розходження в співвідношенні ЗФП і СФП привело до відчутних зрушень великої кількості показників, включаючи і спортивні результати.

Рівень спеціальних фізичних якостей більш відчутно зріс у другій експериментальній групі, де обсяги виконаного й еквівалентного навантаження при використанні спеціальних засобів були більше, ніж в інших групах.

Функціональні показники разом зі спортивними результатами за даними контрольних вправ і змагань покращилися, особливо в другій експериментальній групі завдяки більшому застосуванню спеціальних засобів на всіх етапах цілорічного тренування.

Таблиця 4

Результати бігу на лижах у лижників-гонщиків молодших розрядів (III—II) при різному співвідношенні ЗФП і СФП

Група	Підготовчий період				Змагальний період				
	Співвідношення ЗФП/СФП				Лижі 10 км, (с)	Статистичні дані групи	Лижі 10 км (с)	Статистичні дані групи	
	Весняно-літній період	Осіньно-зимовий період	Зимовий період	Лижі 10 км, (с)					
I дослідниця	77/23	52/48	27/73	24/76	2248	Σ X m s v	2214	Σ X s v	
					2217		13718		13540
					2315		2286		2257
					2384		24,17		23,77
					2296		59,22		58,23
2258	0,026	0,025							
II дослідниця	67/33	43/57	25/75	20/80	2263	Σ X m s v	2246	Σ X m s v	
					2291		13636		13239
					2281		2272		2207
					2278		5,13		18,74
					2264		12,56		45,92
2259	0,005	0,021							
III контрольна	82/18	61/39	35/65	30/70	2359	Σ X m s v	2353	Σ X m s v	
					2318		13870		13815
					2230		2311		2303
					2358		24,57		26,36
					2361		60,18		64,57
2244	0,026	0,028							

Таблиця 5
Інтеркореляційна матриця показників фізичної підготовленості лижників-гонщиків молодших розрядів (дослідницька група I II), при різному співвідношенні ЗФП і СФП (весняно-літній період)

Показники	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1 10км Лижі	-	0,357	0,564	0,333	0,436	0,503	0,683	0,795	0,748	0,829
2 Підтягування на попереціні	0,415	-	0,134	0,085	0,092	0,733	0,631	0,656	0,858	0,030
3 Згинання та розгинання рук в упорі лежачі	0,638	0,715	-	0,483	0,067	0,177	0,088	0,629	0,321	0,854
4 Згинання та розгинання тулубу лежачі на спині	0,455	0,175	0,175	-	0,061	0,359	0,415	0,423	0,077	0,256
5 Стрибок з місця	0,397	0,119	0,088	0,490	-	0,175	0,318	0,103	0,160	0,346
6 Біг на 100 метрів	0,431	0,433	0,098	0,305	0,544	-	0,855	0,640	0,842	0,348
7 3км Біг	0,597	0,774	0,941	0,358	0,003	0,142	-	0,545	0,794	0,492
8 Тренажер (гумовий амортизатор)	0,732	0,001	0,340	0,736	0,212	0,343	0,290	-	0,909	0,676
9 Імітація П/п2ш-го ходу 100 метрів	0,659	0,070	0,174	0,128	0,605	0,826	0,065	0,494	-	0,515
10 10км Л/ролери	0,744	0,337	0,695	0,058	0,246	0,576	0,456	0,624	0,767	-

Примітка: 1. Знак «-» опущений, невірорідні ($p > 0,05$) коефіцієнти кореляції виділені заливкою; 3. Верхнє поле – дані дослідницької групи II.

Таблиця 6
Інтеркореляційна матриця показників фізичної підготовленості лижників-гонщиків молодших розрядів (контрольна група), при різному співвідношенні ЗФП і СФП (весняно-літній період)

Показники	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1 10км Лижі	-									
2 Підтягування на попереціні	0,302	-								
3 Згинання та розгинання рук в упорі лежачі	0,493	0,130	-							
4 Згинання та розгинання тулубу лежачі на спині	0,350	0,432	0,185	-						
5 Стрибок з місця	0,384	0,842	0,393	0,033	-					
6 Біг на 100 метрів	0,413	0,104	0,531	0,372	0,357	-				
7 3км Біг	0,540	0,956	0,045	0,232	0,861	0,021	-			
8 Тренажер (гумовий амортизатор)	0,680	0,023	0,101	0,865	0,392	0,254	0,205	-		
9 Імітація П/п2-го ходу 100 метрів	0,655	0,581	0,182	0,071	0,701	0,019	0,628	0,493	-	
10 10км Л/ролери	0,706	0,624	0,122	0,121	0,682	0,270	0,683	0,361	0,947	-

Умовні позначення: 1 – 10км Лижі (сек.); 2 – Підтягування на попереціні (раз.); 3 – Згинання та розгинання рук в упорі лежачі (раз.); 4 – Згинання та розгинання тулубу лежачі на спині (раз.); 5 – Стрибок з місця (см.); 6 – Біг на 100 метрів (с); 7 – 3км Біг (с); 8 – Тренажер (гумовий амортизатор) (раз.); 9 – Імітація П/п2ш-го ходу, 100 метрів (с); 10 – 10км Л/ролери (с)

Примітка: 1. Знак «-» опущений, невірорідні ($p > 0,05$) коефіцієнти кореляції виділені заливкою

Таблиця 7
Інтеркореляційна матриця показників фізичної підготовленості лижників-гонщиків молодших розрядів (дослідницька група I і II), при різному співвідношенні ЗФП і СФП (літньо-осінній період)

Показники	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1 10км Лижі	-	0,266	0,549	0,385	0,341	0,334	0,630	0,829	0,893	0,907
2 Підтягування на попереціні	0,482	-	0,783	0,003	0,376	0,105	0,021	0,067	0,329	0,326
3 Згинання та розгинання рук в упорі лежачі	0,655	0,772	-	0,160	0,400	0,097	0,008	0,189	0,681	0,709
4 Згинання та розгинання тулуба лежачі на спині	0,498	0,382	0,178	-	0,375	0,716	0,204	0,025	0,045	0,184
5 Стрибок з місця	0,438	0,477	0,698	0,373	-	0,074	0,614	0,521	0,144	0,193
6 Біг на 100 метрів	0,418	0,354	0,543	0,221	0,461	-	0,789	0,695	0,571	0,444
7 Зкм Біг	0,534	0,145	0,025	0,366	0,407	0,356	-	0,896	0,633	0,568
8 Тренажер (гумовий амортизатор)	0,735	0,574	0,558	0,471	0,071	0,115	0,107	-	0,843	0,804
9 Імітація П/п2ш-го ходу 100 метрів	0,691	0,412	0,328	0,118	0,392	0,708	0,742	0,287	-	0,987
10 10км Л/ролери	0,795	0,088	0,614	0,500	0,452	0,523	0,472	0,450	0,422	-

Таблиця 8
Інтеркореляційна матриця показників фізичної підготовленості лижників-гонщиків молодших розрядів (контрольна група), при різному співвідношенні ЗФП і СФП (літньо-осінній період)

Показники	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1 10км Лижі	-									
2 Підтягування на попереціні	0,302	-								
3 Згинання та розгинання рук в упорі лежачі	0,590	0,261	-							
4 Згинання та розгинання тулуба лежачі на спині	0,498	0,304	0,415	-						
5 Стрибок з місця	0,411	0,830	0,362	0,140	-					
6 Біг на 100 метрів	0,438	0,075	0,473	0,392	0,268	-				
7 Зкм Біг	0,508	0,378	0,415	0,459	0,497	0,209	-			
8 Тренажер (гумовий амортизатор)	0,603	0,470	0,874	0,763	0,310	0,188	0,330	-		
9 Імітація П/п2-го ходу 100 метрів	0,672	0,527	0,011	0,093	0,682	0,258	0,499	0,030	-	
10 10км Л/ролери	0,737	0,700	0,013	0,166	0,836	0,169	0,583	0,021	0,952	-

Умовні позначення: 1 – 10км Лижі (сек.); 2 – Підтягування на попереціні (раз.); 3 – Згинання та розгинання рук в упорі лежачі (раз.); 4 – Згинання та розгинання тулуба лежачі на спині (раз.); 5 – Стрибок з місця (см.); 6 – Біг на 100 метрів (сек.); 7 – 3км Біг (сек.); 8 – Тренажер (гумовий амортизатор) (раз.); 9 – Імітація П/п2-го ходу, 100 метрів (сек); 10 – 10км Л/ролери (с).

Примітка: 1. Знак «-» опущений, невірні рідні (p>0,05) коефіцієнти кореляції виділені жирним; 2. Нижнє поле – дані дослідницької групи I; 3. Верхнє поле – дані дослідницької групи II

Таблиця 9
Інтеркореляційна матриця показників фізичної підготовленості лижників-гонщиків молодших розрядів дослідницька група I і II), при різному співвідношенні ЗФП і СФП (осінньо-зимовий період)

Показники	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1 10км Лижі	-	0,278	0,516	0,449	0,315	0,394	0,683	0,865	0,913	0,967
2 Підтягування на поперечині	0,384	-	0,376	0,134	0,186	0,038	0,132	0,121	0,120	0,215
3 Згинання та розгинання рук в упорі лежачі	0,527	0,108	-	0,263	0,476	0,080	0,186	0,296	0,452	0,594
4 Згинання та розгинання тулуба лежачі на спині	0,468	0,350	0,136	-	0,616	0,205	0,457	0,318	0,262	0,291
5 Стрибок з місця	0,315	0,290	0,761	0,635	-	0,216	0,777	0,297	0,097	0,255
6 Біг на 100 метрів	0,547	0,588	0,038	0,035	0,231	-	0,707	0,645	0,622	0,432
7 3км Біг	0,631	0,274	0,095	0,004	0,341	0,915	-	0,769	0,647	0,649
8 Тренажер (гумовий амортизатор)	0,780	0,480	0,677	0,288	0,335	0,582	0,515	-	0,899	0,903
9 Імітація П/п2-го ходу 100 метрів	0,718	0,913	0,198	0,411	0,020	0,663	0,455	0,702	-	0,882
10 10км Л/ролери	0,889	0,030	0,345	0,499	0,236	0,404	0,650	0,526	0,382	-

Примітка: 1. Знак «-» опущений, невіргодні ($p > 0,05$) коефіцієнти кореляції виділені заливкою; 2. Нижнє поле – дані дослідницької групи I; 3. Верхнє поле – дані дослідницької групи II.

Таблиця 10
Інтеркореляційна матриця показників фізичної підготовленості лижників-гонщиків молодших розрядів (контрольна група), при різному співвідношенні ЗФП і СФП (осінньо-зимовий період)

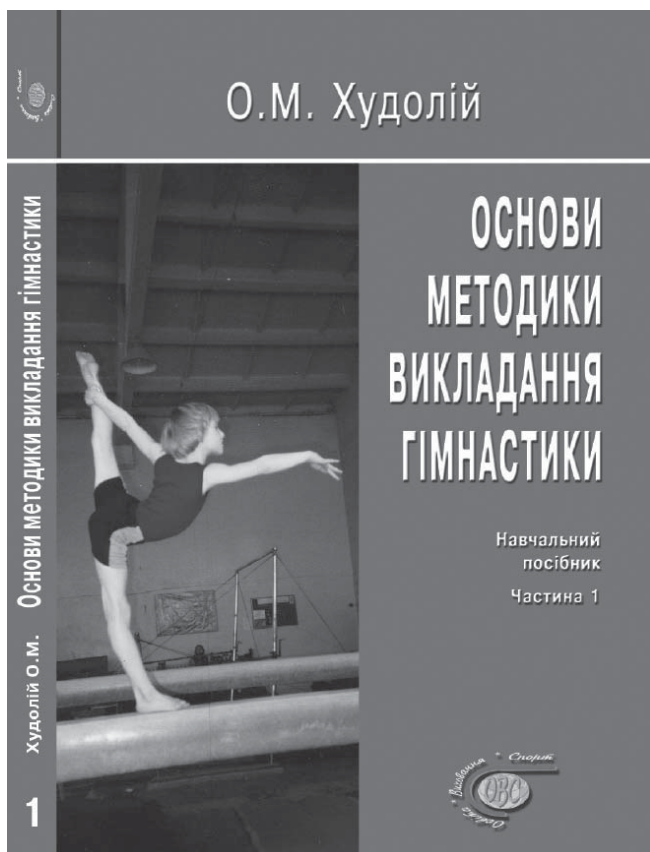
Показники	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1 10км Лижі	-									
2 Підтягування на поперечині	0,220	-								
3 Згинання та розгинання рук в упорі лежачі	0,341	0,164	-							
4 Згинання та розгинання тулуба лежачі на спині	0,592	0,321	0,582	-						
5 Стрибок з місця	0,415	0,022	0,669	0,066	-					
6 Біг на 100 метрів	0,464	0,118	0,411	0,141	0,282	-				
7 3км Біг	0,840	0,664	0,410	0,770	0,298	0,248	-			
8 Тренажер (гумовий амортизатор)	0,634	0,660	0,714	0,856	0,109	0,195	0,897	-		
9 Імітація П/п2-го ходу 100 метрів	0,705	0,208	0,185	0,104	0,708	0,200	0,547	0,224	-	
10 10км Л/ролери	0,836	0,155	0,153	0,211	0,753	0,286	0,624	0,265	0,957	-

Умовні позначення: 1 – 10км Лижі (сек.); 2 – Підтягування на поперечині (раз.); 3 – Згинання та розгинання рук в упорі лежачі (раз.); 4 – Згинання та розгинання тулубу лежачі на спині (раз.); 5 – Стрибок з місця (см.); 6 – Біг на 100 метрів (с); 7 – 3км Біг (с); 8 – Тренажер (гумовий амортизатор) (раз.); 9 – Імітація П/п2-го ходу, 100 метрів (с); 10 – 10км Л/ролери (с).

Література

1. *Безденежных А.И., Суслов А.А.* Специально-подготовительные упражнения для лыжников-гонщиков //Лыжный спорт. —1985. — Вып. 2. — С. 11—17.
2. *Гибадуллин И.Г.* Зависимость спортивного результата от общей и специальной физической подготовленности //Теория и практика физической культуры. — 1984. — № 3. — С. 30—31.
3. *Иванов О.Г., Каппель К.Е.* Применение специальных средств в тренировочном процессе лыжников-гонщиков //Лыжный спорт. — 1984. — Вып. 1. — С. 23—26.
4. *Кабачкова П.И., Сотскова И.Г., Гнусарев В.М.* Структура тренировочных нагрузок юных лыжников-гонщиков 15—17 лет в подготовительном периоде //Структура тренировочных нагрузок в подготовке юных спортсменов в циклических видах спорта: Сб. науч. трудов. — М.: ВНИИФК, 1984. — С.10—25.
5. *Камаев О.И.* Теоретико-методические основы многолетней подготовки юных лыжников-гонщиков. — Харьков: ХаГИФК, 1999. — 172 с.
6. *Курачев В.Т.* Распределение специальных тренировочных средств лыжников-гонщиков массовых разрядов в подготовительном периоде: Автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. — К., 1988. — 25 с.
7. *Платонов В.М., Булатова М.М.* Физическая подготовка спортсмена. — К.: Олимпийская литература, 1995. — 320 с.

Підписано до друку

- X98 Худолій О.М.
Основи методики викладання гімнастики: Навч. посібник. В 2-х частинах. — 3-є вид., випр. і доп. — Харків: «ОБС», 2004. — Ч. 1. — 414 с.
ISBN 966-7858-35-9

У першій частині посібника розглянуті загальні питання теорії гімнастики, а також засоби і методика розвитку рухових здібностей та навчання гімнастичних вправ.

Посібник рекомендовано викладачам і студентам факультетів фізичного виховання педагогічних інститутів та вчителям фізичної культури середніх загальноосвітніх шкіл.

Рекомендовано

Міністерством освіти і науки як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів (лист № 14/18.2-1928 від 17.11.2003 р)